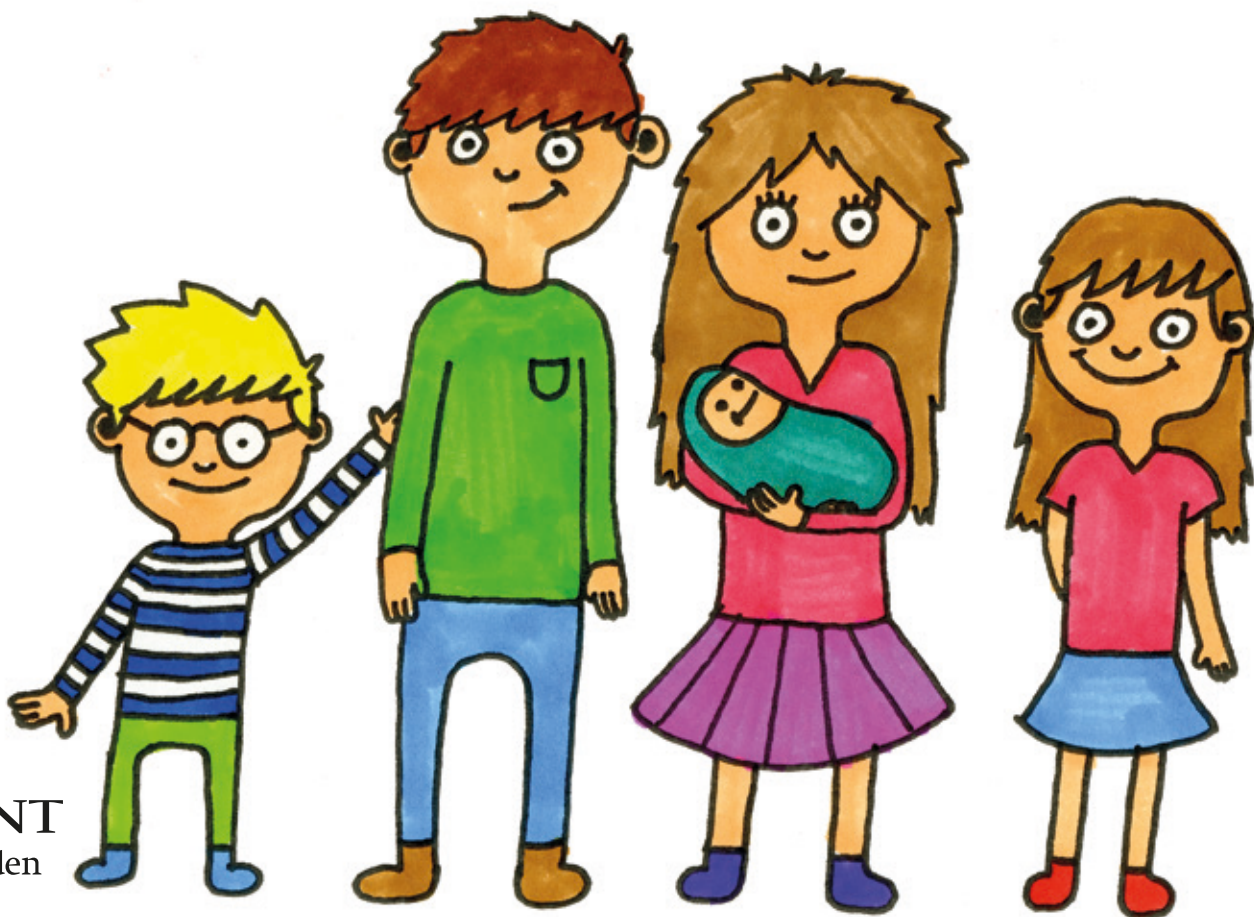

METODEGUIDE

TIL KVALIFICERING AF ARBEJDET
MED AT MATCHE ET BARN
OG EN PLEJEFAMILIE

EGMONT
Fonden

Metodeguiden er udarbejdet af:

Signe Bressendorff
Videnscenter for Anbragte Børn og Unge
Center for Familiepleje
Borgercenter Børn og Unge
Socialforvaltningen
Københavns Kommune

Oktober 2017

Finansieret med støtte fra
Egmont Fonden

Forside: Asger, 12 år
Layout & produktion: TryKKeriet

Indholdsfortegnelse

FORFATTERENS FORORD	4
INDLEDNING	5
METODEGUIDENS ANVENDELSE	6
METODER OG METODISKE TILTAG OG DEN TEORETISKE BAGGRUND HERFOR	6
MATCHNINGSPROCESSENS FORLØB	8
UNDER HELE PROCESSEN	9
Barnet og forældre giver feedback	10
Samtale med børn	11
Visuelle redskaber i dialogen med barnet	13
FØR DER ER FUNDET EN PLEJEFAMILIE	16
Metodemøde	17
Barn til barn	19
Materiale om anbringelser i familiepleje	20
Forventningsafstemningssamtaler inden plejefamilien er fundet	22
NÅR DER ER FUNDET EN PLEJEFAMILIE	28
Ord og billeder	29
Barnets egen bog	30
Barnets egen interviewguide	30
Barnet udarbejder en profil af sig selv	32
Barnets første møde med plejefamilien	33
NÅR BARNET ER FLYTTET IND I PLEJEFAMILIEN	34
Hyppig opfølgning det første år af anbringelsen	35
Opfølgende forventningsafstemningssamtaler	35
Samarbejdsaftale mellem barn og plejeforældre	38
REFERENCER	40

FORFATTERENS FORORD

”Hvad udgør et godt match”? Dette spørgsmål har været udgangspunktet for udarbejdelsen af nærværende guide. Guiden tilbyder nye tiltag og forslag til metoder, som kan anvendes i matchningen mellem et barn og plejeforældre, med et særligt fokus på inddragelses-, anerkendelses- og empowerment- orienterede tilgange.

Formålet med metodeguiden er at inspirere til at arbejde systematisk og vidensbaseret med matchning for på denne måde at bidrage til at styrke kvaliteten i arbejdet med at finde den rette plejefamilie til det unikke barn.

Metodeguiden henvender sig til sagsbehandlere, familieplejekonsulenter og andre, der arbejder med anbringelser af børn i familiepleje.

Jeg håber, at materialet kan bidrage til at understøtte en høj grad af metodebevidsthed, for på denne måde at styrke kvaliteten i familieplejeanbringelserne og i sidste ende medvirke til at minimere risikoen for sammenbrud.

Signe Bressendorff
Oktober 2017

INDLEDNING

Metodeguiden til anvendelse i matchet mellem et barn og en plejefamilie er blevet til på baggrund af et toårigt aktionsforsknings- og metodeudviklingsprojekt ”Det Gode Match”, som er gennemført med økonomisk støtte fra Egmont Fonden. Projektet omhandlede det, som i fagsprog betegnes ”matchning”, nemlig processen med at finde den rette plejefamilie til det unikke barn¹. Projektperioden løb fra 1. oktober 2015 til 1. oktober 2017. Projektet var et aktionsforsknings- og metodeudviklingsprojekt, idet der løbende blev udviklet og afprøvet nye tilgange til matchningsprocessen i et tæt samarbejde mellem forskere, praktikere, børn/unge og forældre. Aktionsforskningstilgangen blev afspejlet i, at vi løbende i projektet implementerede, mens vi følgeforskede, og at resultaterne af følgeforskningen løbende blev indarbejdet i implementeringsdelen.

Projektets overordnede formål var at undersøge og opkvalificere matchningsprocessen ved at udarbejde systematiske og vidensbaserede metoder til arbejdet med matchning, som skulle afprøves i praksis. I samarbejde med to børnefamiliecentre i Københavns Kommune henholdsvis Borgercenter Børn og Unge Amager og Borgercenter Børn og Unge Valby-Vesterbro-Kgs.Enghave, samt Center for Familiepleje i Københavns Kommune har sagsbehandlere og familieplejekonsulenter arbejdet ud fra en systematisk og vidensbaseret tilgang til matchningen. De elementer, der primært har været arbejdet med i projektperioden, er en øget og mere struktureret tilgang til inddragelse af barnet og forældrene, et tæt dialogbaseret samarbejde mellem sagsbehandler og familieplejekonsulent og hyppigere opfølgning det første år af anbringelsen. Metodeguiden indeholder forskellige metodiske tilgange, som er udviklet og anvendt i projektet samt allerede eksisterende metoder og materialer, som kan være relevante at anvende i matchningsprocessen.

Udover nærværende metodeguide er der ved at blive udarbejdet to rapporter: Den ene rapport er baseret på kvalitative interviews med deltagende børn, forældre, plejeforældre og medarbejdere, og udarbejdet af VABU. Den anden er en evalueringsrapport, der primært er baseret på medarbejdernes registreringer af hvilke tiltag, der er anvendt, og med hvilket udbytte i projektperioden. Evalueringsrapporten er udarbejdet af konsulentfirmaet Cubion for VABU. Begge rapporter kan fra januar 2018 downloades på www.vabu.dk

---

¹ Når der i materialet refereres til barnet, menes der børn i alderen 0-18 år.

METODEGUIDENS ANVENDELSE

I og med at alle børn og forældre er unikke og dermed har forskellige behov, og i og med at problemstillingerne er mange og komplekse, er nærværende materiale ikke tænkt som en model, der kan eller skal anvendes i sin fulde form i samtlige familieplejeanbringelsessager. Materialet er snarere tænkt som inspiration til, hvordan reel inddragelse af børn og forældre kan finde sted og som hjælp/inspiration til at foretage begrundede valg ud fra en systematisk og dynamisk tilgang til børn, forældre og samarbejdspartnere i arbejdet med at finde den rette plejefamilie til det unikke barn.

Der skelnes i materialet mellem allerede etablerede metoder og metodiske tiltag, som er udviklet og afprøvet i projektperioden. Materialet indledes med en kort baggrundsbeskrivelse, hvori der redegøres for udvælgelsen af de metoder og metodiske tiltag, som er præsenteret i materialet.

Efter baggrundsbeskrivelsen fremgår en visuel oversigt over et matchningsforløb, der er inddelt i faser i matchningsprocessen ud fra, hvad der skal medtænkes i hver enkelt fase, fra perioden hvor anbringelsen forberedes, til barnet er flyttet ind hos plejefamilien. Dernæst præsenteres de forskellige metoder og metodiske tiltag. Hver metode og hvert metodisk tiltag indledes med et formål og det teoretiske fundament. Herefter følger en beskrivelse af metodens/tiltagets anvendelse samt et eksempel på dette.

METODER OG METODISKE TILTAG OG DEN TEORETISKE BAGGRUND HERFOR

I de følgende afsnit præsenteres 13 metoder og metodiske tiltag, som kan anvendes i matchningen. Ikke alle tilgange vil være relevante at gennemføre i alle tilfælde, men det anbefales, at de enkelte metoder og metodiske tilgange altid overvejes ud fra en faglig vurdering af, om en eller flere af tilgangene vil være givtige at anvende i det konkrete tilfælde for at kvalificere matchet - både op til, under og efter matchet er foretaget.

De centrale metoder i matchningsprocessen, som det altid anbefales, så vidt muligt at gennemføre, er:

- Et metodemøde mellem de professionelle parter i sagen.
- Forventningsafstemningssamtaler hvor forventningerne til anbringelsen drøftes med hhv. barnet, forældrene og plejeforældrene forud for og efter anbringelsens påbegyndelse.
- Hyppigere opfølgning det første år af anbringelsen.

Materialet er inspireret af anerkendelsesteori og forskning, der understreger vigtigheden af at inddrage børn i anbringelsessager, særligt Hanne Warmings forskning og empowerment-teori. Tankegangen er, at kvaliteten i et match mellem barn og plejefamilie i høj grad er relateret til børnenes og forældrenes oplevelser af reel inddragelse og hermed også anerkendelse – det at blive set, hørt og imødekommet.

Ifølge Honneth er anerkendelse et eksistentielt grundlæggende behov hos mennesket og en grundbetingelse for den enkeltes udvikling af selvtillid, følelse af livskvalitet og en vellykket social integration (Willig 2003). Honneth opererer med tre former for anerkendelse, som alle, ifølge Honneth, er lige vigtige som forudsætning for det gode liv: 1) kærlighedsanerkendelse. Oplevelsen af at blive mødt med omsorg og medmenneskelighed 2) Retlig anerkendelse. Oplevelsen af at blive mødt som et respekteret og ligeværdigt menneske 3) Social anerkendelse. Oplevelsen af at være værdsat i det sociale fællesskab. Honneth opererer desuden med tre former for krænkelse, som knytter sig til de tre anerkendelsesformer: 1) Kropslige krænkelse. Det negative spejlbillede af kærligheden 2) Frakendelse af bestemte rettigheder 3) Stigmatisering (Højlund og Juul 2005).

Hanne Warming skitserer tre forskellige måder at forstå børneperspektivet på: 1) Et udefra-perspektiv: Den voksnes syn på barnet baseret på en generaliseret forståelse af, hvordan barnet oplever verdenen 2) Et *tilstræbt* indefra-perspektiv: Den voksnes forsøg på at sætte sig i barnets sted. 3) Et indefra-perspektiv: Den voksne lytter til barnet, der selv giver udtryk for sine artikulerede holdninger, oplevelser og ønsker. De tre perspektiver er vigtige at holde sig for øje i arbejdet med at inddrage børn og unge, så man som voksen hele tiden er sig bevidst om, hvad man baserer sin viden om barnet på, ligesom man løbende må overveje, hvornår det er muligt og etisk forsvarligt at spørge barnet selv. Det må til enhver tid sikres, at barnet forstår formålet med, og rammerne for, inddragelsen, og har mulighed for at sige fra (Warming 2011). Warming omtaler i den forbindelse ”[...] *dilemmaet mellem beskyttende umyndiggørelse og belastende indflydelse*” (Warming 2002: 79), men hun gør det samtidigt klart, at det for de fleste børn er mere belastende *ikke* at blive inddraget, end at blive det.

Empowerment tager udgangspunkt i grundtanken om, at det enkelte menneske bør have indflydelse på eget liv dels ud fra et rettighedsprincip om, at enhver har ret til indflydelse på eget liv og dels ud fra viden om, at konstruktivt samarbejde og dialog forudsætter de involveredes positive engagement (Wegler et al 2007).

Mange børn og forældre oplever imidlertid, at de hægtes af og ikke inddrages i processen med at finde en plejefamilie. Dette kan føre til mistillid og vrede mod systemet, der i sidste ende kan blive rettet mod plejefamilien. For at en familieplejeanbringelse kan lykkes, er det derfor væsentligt, at børn og forældre inddrages i selve matchningen, så de føler sig hørt, anerkendt og respekteret.

Det er endvidere veldokumenteret, at forældres accept af en familieplejeanbringelse har stor betydning for barnets mulighed for at knytte sig til plejefamilien og udvikle sig positivt.

Grundtanken bag projektet er, at familieplejeanbragte børn bedst trives og udvikles, hvis barnet, forældrene, plejeforældrene og forvaltningen kan samarbejde.

MATCHNINGSPROCESSENS FORLØB

Nedenstående er en oversigt over matchningsprocessen og anbefalinger til, hvornår i processen hvilke metoder og metodiske tiltag kan overvejes.

UNDER HELE PROCESSEN

- Barnet og forældrene giver feedback
- Samtale med børn
- Visuelle redskaber i dialogen med barnet

FØR DER ER FUNDET EN PLEJEFAMILIE

- Metodemøde
- Barn til barn
- Materiale om anbringelse i familiepleje
- Forventningsafstemnings-samtaler inden plejefamilien er fundet

NÅR DER ER FUNDET EN PLEJEFAMILIE

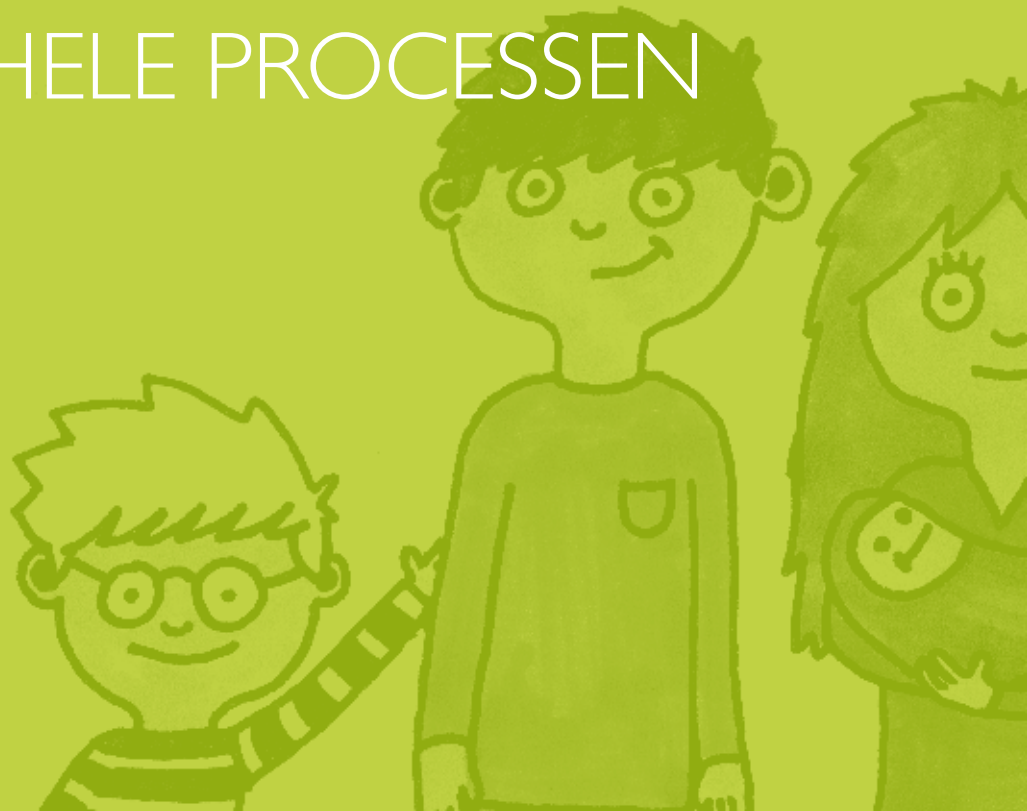
- Ord og billeder
- Barnets egen bog
- Barnets egen interviewguide
- Barnet udarbejder en profil af sig selv
- Barnets første møde med plejefamilien

NÅR BARNET ER FLYTTET IND I PLEJEFAMILIEN

- Hyppig opfølgning det første år af anbringelsen
- Opfølgende forventningsafstemningssamtaler
- Samarbejdsaftale mellem barn og plejefamilie

UNDER HELE PROCESSEN

BARNET OG FORÆLDRE GIVER FEEDBACK

For at fremme en aktiv inddragelse af barnet og dets forældre er det af afgørende betydning, at der skabes en respektfuld samtalekultur, som bør tage udgangspunkt i, at barnet og forældrene selv er de bedste kilder til at opnå indsigt i og viden om deres liv. Såfremt børn og forældre ikke oplever lydhørhed og nysgerrighed fra medarbejderens side, kan dette meget nemt føre til en følelse af mistillid og af at blive uretfærdigt behandlet. En ydmyg og nysgerrigt undersøgende tilgang i dialogen med barn og forældre kan i mange tilfælde fremme muligheden for gode og konstruktive dialoger. Det bør i det omfang, det er muligt, sikres at barn og forældre føler medejerskab over for indsatsen eller i det mindste i dele af indsatsen.

Barnet og dets forældre har en unik viden om deres egen situation, og hvilke mulige løsninger de ser. Sagsbehandler og familieplejekonsulent har en professionel viden om lovgivning, mulige foranstaltninger mv., som barnet og/eller dets forældre har behov for/kan profitere af. Det er væsentligt at være opmærksom på, at barnets/forældrenes viden inddrages relevant med en refleksion over, hvordan denne viden anvendes i den konkrete situation.

To afsluttende spørgsmål

Et tiltag, som kan medvirke til, at barnet og forældre medinddrages/høres og respekteres i processen, er feedback spørgsmål. Sagsbehandler og familieplejekonsulent kan efter hvert møde/kontakt til hhv. barnet og forældrene stille to afsluttende feedback spørgsmål. Spørgsmålene kan bruges til at vise børn og forældre interesse og respekt for deres perspektiver med det formål at skabe et positivt møde, uagtet de holdninger til indsatsen, der måtte være i øvrigt. Svarene kan herudover anvendes til at justere på processen i forhold til næste tiltag, der skal foretages. Spørgsmålene, som stilles, er udarbejdet med inspiration fra FIT: Feedback Informed Treatment:²

- Har vi fået talt om det, som var vigtigt for dig? Hvis ikke, hvad ville du gerne have talt om?
- Føler du, at jeg har været åben/nysgerrig over for det, du havde at sige? Hvis ikke, hvad kan jeg gøre anderledes næste gang, vi ses?

Suppler evt. spørgsmålene med: *"På en skala fra 1 til 10, hvor 1 er meget dårligt og 10 er meget godt... Har vi fået talt om det.../Føler du, at jeg har været..."*

---

² FIT er et evidensbaseret evalueringsredskab til at sikre inddragelse. FIT er oprindeligt udviklet til klinisk psykologisk praksis af de amerikanske psykologer Scott D. Miller og Barry L. Duncan. Metoden har to hovedformål med fokus på effekt (hjælper indsatsen?) og proces (fungerer samarbejdet?). Efter hvert møde skal medarbejderen og borgeren drøfte effekt og proces, hvorefter indsatsen justeres og optimeres, med det formål at øge mulighederne for en optimal effekt og et godt samarbejde (Bargmann og Jensby 2012). I nærværende projekt er det procesdelen, som vi har ladet os inspirere af.

SAMTALE MED BØRN

Når der fra forvaltningens side er truffet afgørelse om anbringelse, er det af afgørende betydning, at denne beslutning overleveres til barnet på en måde, så barnet føler sig anerkendt og respekteret uagtet, at beslutningen ikke står til at ændre.

De følgende afsnit indeholder forslag og gode råd til, hvad man som medarbejder skal være opmærksom på, og hvordan en samtale med et barn kan forløbe.

Rolleafklaring og formål med samtalen

I samtalen med barnet er det vigtigt at tage højde for, at barnet som udgangspunkt er 'en ufrivillig klient'. Dette betyder, at barnet sjældent selv har efterspurgt at tale med en sagsbehandler. Dette stiller nogle særlige krav til sagsbehandler, og derfor er det vigtigt at være opmærksom på følgende punkter i hver samtale med barnet:

- Hvad er medarbejderens rolle?
- Hvad er formålet med samtalen?
- Hvor lang tid skal I tale sammen?
- Hvem får hvad at vide?

Samtalen med barnet

Det er medarbejderen, som skal invitere til åbenhed og få samtalen til at udvikle sig. Det kommer ikke af sig selv. Medarbejderen skal tale *med* barnet og ikke blot *til* barnet (Bo m.fl. 2008 i Bressendorff og Madsen 2011). I samtalen med barnet er det vigtigt at være konkret og at stille åbne undersøgende spørgsmål. Nogle børn vil være meget åbne i samtalen, hvis de føler sig godt tilpas. Her er det væsentligt, at medarbejderen er opmærksom på at få spurgt nuanceret ind til andre facetter af barnets liv, idet billedet af barnet ellers kan blive unuanceret (Bo m.fl. 2008 i Bressendorff og Madsen 2011).

Fortrolighed

Det er samtidig også vigtigt, at sagsbehandler fortæller barnet, hvad han/hun stiller op med oplysningerne. Der er som hovedregel ikke noget af det, som barnet fortæller sagsbehandler, som kan være fortroligt. Men sagsbehandler kan aftale med barnet, hvordan og hvornår man vil gå videre med informationerne (Hafstad og Øvreeide 2004 i Bressendorff og Madsen 2011).

Åbne spørgsmål

Lukkede spørgsmål kan der svares ja eller nej til, eksempelvis: *'Vil du gerne bo i en plejefamilie?'* De åbner således ikke op til refleksion eller beskrivelser, og de er derfor ikke anvendelige, med mindre sagsbehandler har brug for ren faktuel viden. Åbne spørgsmål derimod er karakteriseret ved, at de ikke lægger nogen rammer for svaret. Eksempler på åbne spørgsmål kan være: *'Prøv at fortælle mig, hvad du tænker om at skulle bo i en plejefamilie?'* Prøv at undgå 'hvorfor'- spørgsmål - de lægger op til årsag-virkning-tænkning og giver ofte indtryk af, at der skal placeres skyld. Prøv i stedet med: *'Hvordan kan det være at..'* *'Hvad tænker du om..'* (Bressendorff og Madsen 2011).

Yes-setting

For at skabe en positiv og tryk stemning omkring samtalen, kan det være en god ide at starte med at skabe en såkaldt 'yes-setting'. Det gøres ved at stille spørgsmål til barnet, som han/hun vil svare 'ja' til (altså lukkede spørgsmål). Eksempelvis: *'Er det din dukke? Er du glad for den?'*

Relationsspørgsmål

Mange børn kan opleve det nemmere at tale om noget, der er tæt på, ved at tale om det ud fra andres perspektiv. Relationsspørgsmål kan således give sagsbehandler mulighed for at få svar på noget, som barnet har svært ved at tale om ved at stille spørgsmål, som handler om, hvad barnet tror, at andre tænker: eksempelvis: *'Hvad tror du, at dine forældre tænker om, at du skal bo i en plejefamilie?'* Denne form for spørgsmål giver barnet mulighed for at anlægge andre synsvinkler end sin egen og almengør problemstillingen for barnet og kan således være en god måde at få barnet til at tale om sig selv.

'Det ved jeg ikke' - svar

Når man som sagsbehandler taler med et barn, kan det ikke undgås at komme i situationer, hvor et barn svarer: *'det ved jeg ikke'* til de spørgsmål, man stiller. Her er det vigtigt at forholde sig roligt og samtidig nysgerrig ift., hvad dette mon kan dække over? Et svar kan være: *'Jeg ved godt, at det er nogle svære spørgsmål, jeg stiller'*. Man kan også bruge et relationsspørgsmål: *'Hvad tror du, at din bedste ven ville sige...?'* Du kan også overveje, om du har fået skabt et godt nok grundlag for samtalen. Prøv at gå tilbage og snakke om ting, som barnet gerne vil tale om. Prøv også at spørge barnet, om I skal gå en tur og snakke i stedet, spille et spil mv. Ofte kan det være godt at snakke med børn samtidig med, at man laver noget andet, f. eks. lave modellervoks, perler, tegne, lægge puslespil eller andet (Bressendorff og Madsen 2011).

VISUELLE REDSKABER I DIALOGEN MED BARNET

I samtalen med barnet kan det anbefales at anvende visuelle redskaber som udgangspunkt for dialogen. Visuelle redskaber kan være særligt anvendelige i dialogen med yngre børn eller børn, som har vanskeligt ved at sætte ord på deres følelser. I det følgende beskrives Signs of Safety metoderne De 3 huse og Feen og Troldmanden. De 3 huse kan benyttes til børn fra 3 år og op, hvor Feen og Troldmanden er særligt god til de helt små børn.

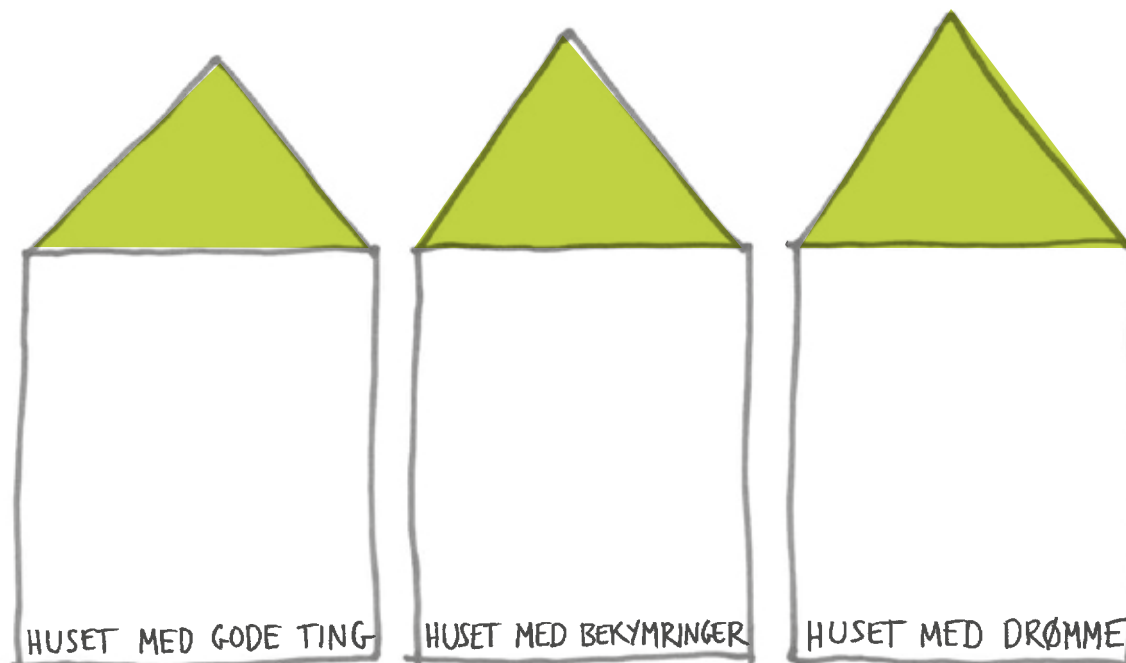
De 3 huse

I samarbejde med medarbejderen skal barnet placere sine bekymringer, det der allerede fungerer og dets drømme i tre forskellige huse. Målene for fremtiden - huset med drømme – skal gerne være så konkrete, at de kan anvendes i arbejdet efterfølgende.

Medarbejderen har tre stykker papir, hvor der på hvert stykke papir er tegnet et hus –bekymringernes hus, det gode hus og drømmehuset (det er altid en god ide, at det er barnet der bestemmer, hvad husene skal hedde). Disse huse repræsenterer alle områder af barnets liv. Alternativt kan medarbejderen tegne husene sammen med barnet, hvis dette skønnes mere relevant. Afhængig af barnets alder kan det skrives eller tegnes i husene med hjælp fra medarbejderen.

Medarbejderen kan forklare barnet, hvad der skal ske, således; ”I det ene hus vil du/vi skrive eller tegne alle de ting i dit liv, som fungerer godt – det er det gode hus. I det andet hus vil vi beskrive alle dine bekymringer – det er bekymringernes hus. Det sidste hus er drømmehuset, hvor vi kan skrive og tegne, hvordan du gerne vil have dit liv ser ud, når alle dine bekymringer er væk”. Det er vigtigt, at medarbejderen er opmærksom på, at barnet altid skal være den, der bestemmer, hvad indholdet i de tre huse skal være, ligesom det er barnet, der bestemmer, i hvilken rækkefølge de tre huse skal udfyldes. Medarbejderen kan støtte barnet ved at stille spørgsmål omkring det, som barnet skriver/tegner – her er skalaspørgsmål eksempelvis et godt redskab til at få barnet til at nuancere sine svar.

I drømmenes hus kan børn have en tendens til at tegne/skrive alle de ting, de ønsker sig (fx legetøj). Hold ud og fortsæt med at stille spørgsmål – efter lidt tid begynder barnet som regel at fortælle mere om ting, der knytter sig til barnets situation og problemer. Brug også gerne eksempler fra samtaler med andre børn, så barnet har en klarere idé om, hvad der skal stå i drømmenes hus (Turnell 2009 i Bressendorff og Madsen 2011).

Feen og troldmanden

I stedet for de tre huse kan 'Feen og Troldmanden' være et godt samtaleredskab til de helt små børn. Børnene vælger selv, om de vil have tegnet en fe eller en troldmand. Feen og Troldmandens tøj repræsenterer det, der bekymrer/de problemer, der er. Bekymringerne/problemerne er ikke identiske med barnet og kan forandres (ligesom vi skifter vores tøj). Feens vinger og Troldmandens kappe repræsenterer de gode ting/det, der fungerer godt i barnets liv. Vingerne kan hjælpe Feen til at "flyve væk" fra hendes problemer, og kappen kan "beskytte" Troldmanden og gøre hans problemer usynlige for en stund.

I Troldmandens tryllestav og i Feens stjerne skrives barnets ønsker og håb for fremtiden. Hvad drømmer barnet om, og hvordan vil livet se ud, hvis alle problemerne er løst? (Turnell 2009 i Bressendorff og Madsen 2011).

(Illustration Vania Da Paz i Signs of Safety Child Protection Framework 2011. Frit oversat fra engelsk af Signe Bressendorff).

FØR DER ER FUNDET EN PLEJEFAMILIE

METODEMØDE

Et væsentligt element i en vellykket familieplejeanbringelse handler om samarbejdet mellem de professionelle. I en del kommuner er arbejdsdelingen sådan, at sagsbehandler primært taler med forældre og børn, mens familieplejekonsulenten taler med plejefamilien. Og det hænder, at denne opdeling og de deraf forskellige faglige perspektiver fører til, at medarbejderne får hvert sit perspektiv på sagen og arbejder i hver sin retning. I værste fald kan det udvikle sig til en konflikt, som får konsekvenser for de berørte parter – ikke mindst barnet – og i yderste konsekvens kan det ende med, at anbringelsen bryder sammen. Derfor er det altid en god idé at afsætte tid til et metodemøde i begyndelsen af samarbejdet mellem sagsbehandler, familieplejekonsulent og andre relevante samarbejdspartnere såsom familiebehandlere, psykologer eller andre med kendskab til barnet og dets familie, hvor styrkerne i familien adresseres, og bekymringerne samt årsagen til beslutningen om anbringelse drøftes. Et sådan møde sikrer, at alle samarbejdspartner har den samme viden, hvilket skaber grobund for et mere konstruktivt samarbejde. Herudover er metodemødet tænkt som et forum til at drøfte metodiske tiltag og kalendersætte fremtidige fælles møder. Nedenstående er inspiration til, hvad et metodemøde kan indeholde.

Barnet og anbringelsen drøftes

Anbringelsesgrundlag

- Hvad er årsagen til anbringelsen?
- Er det en frivillig/tvangsmæssig anbringelse?
- Hvor bor barnet nu?

Handleplan

- Hvad er formålet med anbringelsen?
- Hvad er det forventede tidsperspektiv for anbringelsen?

Familieforhold

- Hvem har forældremyndigheden?
- Er der søskende – bor de hjemme? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hvad er barnets/forældrenes oprindelsesland? Sprog, særlige religiøse hensyn mm.
- Hvilke ressourcer er der i barnets netværk?

Indsatser og udredninger

- Forefindes der igangværende og/eller tidligere indsatser og udredninger i forhold til barnet/forældrene?
- Har der været iværksat familiebehandling, støtte i hjemmet el.? Foreligger der en evaluering af indsatsen?
- Hvilke ressourcer og vanskeligheder har barnet?

Samvær

- Hvem skal barnet have samvær med?
- Hvad er formålet med samværet?
- Hvor hyppigt og hvor skal samværet foregå?
- Skal det været støttet, overvåget?
- Er der vurderinger af barnet fra familiebehandlere/psykologer el., som kan være med til at kvalificere beslutningen om samværet?

Samarbejdet med forældrene

- Hvor længe har forvaltningen kendt familien?
- Hvordan er samarbejdet med forældrene?

Afstemning af forventning

- Hvilke kvaliteter og kompetencer skal plejefamilien besidde ud fra medarbejdernes umiddelbare vurdering? Egne børn, dyr, geografi etc.
- Har familien konkrete ønsker, forventninger til en plejefamilie, som medarbejderne er bekendt med?

Drøftelse af metodiske tiltag

Ud fra beskrivelsen af barnet/familien og medarbejdernes vurderinger drøftes hvilke metodiske tiltag, der vil være relevante at anvende i det videre forløb i form af, hvordan de i praksis kan gennemføres og hvem, der har ansvaret for hvad.

Det skal endvidere aftales, hvordan barnet og forældrene løbende holdes orienteret om status. Såfremt det skønnes relevant, kan medarbejderen indkalde barnet og dets forældre til et møde, hvor status drøftes evt. med en forklaring om, hvorfor det tager tid at finde den rette plejefamilie.

Konkrete aftaler indgås

Inden mødet afsluttes, skal der være indgået aftaler om, hvem der indkalder til de næste møder. Tidspunktet for møderne kan også kalendersættes.

BARN TIL BARN

Når barnet står over for overvejelser om at skulle i familiepleje, eller der er truffet beslutning om, at det skal i plejefamilie, kan det være en god idé at tale med barnet om dets muligheder for og ønsker om at tale med andre børn, som har erfaringer med at bo i en plejefamilie.

Når dette tilbud gives, er det væsentligt at være opmærksom på, at det gives som noget af det første i processen, da et møde med et andet barn, som har en erfaring med at være anbragt, måske vil kunne have en beroligende effekt i forhold til nogle af de usikkerheder, som børnene kan være ængstelige omkring eller usikre på, når de skal anbringes i familiepleje. Såfremt barnet i første omgang takker nej til tilbuddet, kan det anbefales, at barnet tilbydes muligheden igen på et senere tidspunkt, da behovet, på et senere tidspunkt, kan være et andet.

Formidling af kontakt

Hvis barnet ønsker at mødes med et barn, der er i familiepleje eller har boet i en, kan du formidle kontakt til en forening eller et værested for anbragte eller tidligere anbragte børn.

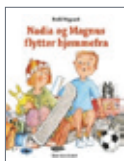
I Københavns Kommune kan der eks. formidles kontakt til en tidligere familieplejeanbragt via ”De fire årstider”, som er et værested i Københavns Kommune for anbragte og tidligere anbragte børn. Læs mere her: www.de4aarstider.kk.dk eller kontakt direkte værestedet på tlf. 35 36 86 39.

Medarbejdere uden for Københavns Kommune kan med fordel undersøge, om der eksempelvis er foreninger og/eller væresteder i nærheden, hvor der kan formidles kontakt, så barnet kan mødes med andre børn.

MATERIALE OM ANBRINGELSER I FAMILIEPLEJE

I det følgende præsenteres materiale, som kan udleveres til hhv. barnet, dets forældre og plejeforældre. Herudover kan materialerne anvendes som konkrete værktøjer i samtalen med barnet, dets forældre og plejeforældre om anbringelse i plejefamilie.

Materialer til yngre børn

5-7 år: ”Nadia og Magnus flytter hjemmefra” (Børnerådet/Bodil Nygaard). Billedbogen er en læs-højt-bog for de yngste anbragte børn om de følelser og dilemmaer, mange børn oplever, når de bliver anbragt uden for hjemmet. Materialer fra Børnerådet findes både på dansk og engelsk på følgende link: <http://www.boerneraadet.dk/materialer/materialer-inddelt-i-temaer/anbringelse>

8-11 år: ”Når du ikke kan bo derhjemme – om at være anbragt” (Børnerådet). Hæftet handler om emner som at blive lyttet til og inddraget i egen sag, om at måtte se sin familie, om at have et privatliv og meget mere. Hæftet er et ”læs-med-hæfte”, som kan læses med barnet den første gang. Materialer fra Børnerådet findes både på dansk og engelsk på følgende link: <http://www.boerneraadet.dk/materialer/materialer-inddelt-i-temaer/anbringelse>

Materialer til unge

12-17 år: ”Når du ikke kan bo derhjemme – om at være anbragt” (Børnerådet). Hæftet handler om emner som at blive lyttet til og inddraget i egen sag, om at måtte se sin familie, om at have et privatliv og meget mere. Hæftet er et ”læs-med-hæfte”, som kan læses med barnet/den unge den første gang. Materialer fra Børnerådet findes både på dansk og engelsk på følgende link: <http://www.boerneraadet.dk/materialer/materialer-inddelt-i-temaer/anbringelse>

12-18 år: ”Når man bor i en anden familie – tanker og gode råd fra unge, der selv har været i pleje” (Alstrup og Loua, 2013). Bogen er udarbejdet med fire unge i forbindelse med VA-BU’s teenageprojekt og kan bl.a. anvendes som udgangspunkt for en snak om, hvad det vil sige at bo i plejefamilie, rettigheder med mere. Bogen kan downloades på www.vabu.dk

Materiale til forældre

Forældre: *”Det har du ret til – til forældre, hvis barn skal anbringes eller er anbragt”* (Socialstyrelsen). Pjecen henvender sig til forældre til børn eller unge, der skal eller er anbragt uden for hjemmet. Pjecen indeholder bl.a. informationer om forældres rettigheder under barnets/ den unges anbringelse. Pjecen kan downloades på følgende link: <http://socialstyrelsen.dk/udgivelser>.

Materialer til plejeforældre

Plejeforældre: *”De skal være forberedt på, at deres liv bliver anderledes”* (Børnerådet) er en pjeces, der fra børnene og de unges perspektiv giver indblik i, hvordan det er at være anbragt i en plejefamilie. Materialer fra Børnerådet findes både på dansk og engelsk på følgende link: <http://www.boerneraadet.dk/materialer/materialer-inddelt-i-temaer/anbringelse>

Plejeforældre: *”Håndbog om forældresamarbejde – Forældresamarbejde og –støtte ved anbringelser af børn og unge”* (Socialstyrelsen) kan bl.a. give plejeforældre indblik i, hvorfor samarbejdet med barnets forældre er vigtigt, og hvad der skal til for at fremme et godt forældresamarbejde. Pjecen kan downloades på følgende link: <http://socialstyrelsen.dk/udgivelser>.

FORVENTNINGSAFSTEMNINGSSAMTALER INDEN PLEJEFAMILIEN ER FUNDET

Forventningsafstemningssamtaler³ ved anbringelser af børn og unge i familiepleje er, som det fremgår af ordet, en metode til at afstemme forventningerne inden og i starten af en familieplejeanbringelse, de involverede parter imellem. Grundtanken er, at familieplejeanbragte børn bedst trives og udvikles, såfremt barnet, forældre, plejeforældre og forvaltning kan samarbejde, hvorfor forventningsafstemningssamtalerne er et af de bærende elementer i processen med at finde det rette match til det unikke barn. Endvidere kan et konstruktivt samarbejde de involverede parter imellem forebygge sammenbrud i anbringelsen.

Formålet med forventningsafstemningssamtalerne er, at der fra starten etableres og dannes grobund for et konstruktivt samarbejde for at undgå misforståelser mellem barnet, forældre, plejeforældre og forvaltning samt at sikre, at alle har hørt det samme.

Det anbefales, at forventningsafstemningssamtalerne søges gennemført i samtlige familieplejeanbringelses-sager, også når den forestående anbringelse tilvejebringes uden samtykke. Når der er tale om anbringelser uden samtykke, kan det være nødvendigt at lægge de første samtaler med forældrene efter Børne- og Ungeudvalgsmødet. Dette beror på en faglig vurdering i det enkelte tilfælde. Medarbejderne skal være opmærksomme på, at dagsorden for mødet i så fald skal tilpasses tidspunktet for afholdelsen af møderne.

Forventningsafstemningssamtaleforløbet

Sagsbehandler og familieplejekonsulent forestår samtalerne sammen. Sagsbehandler indkalder til møderne, da han/hun som oftest er den, som har kontakten til barnet og forældrene. Da forventningsafstemningssamtalerne består af en møderække, anbefales det, at der afsættes tid til alle møderne samtidig.

Såfremt det viser sig, at det ikke er muligt at gennemføre møderne, må de aflyses, men som udgangspunkt skal de kalendersættes fra en start. Familieplejekonsulenten er mødeleder, og beslutningsreferat udarbejdes efter hvert møde af familieplejekonsulenten.

---

³ Konceptet til forventningsafstemningssamtalerne er udarbejdet af psykolog Pernille Gildsig, Center for Familiepleje, Københavns Kommune og efterbearbejdet i projektperioden i tæt samarbejde mellem projektleder og sagsbehandlere samt familieplejekonsulenter.

Et forventningsafstemningssamtaleforløb består af:

Inden der er fundet en plejefamilie

- En samtale med barnet med deltagelse af sagsbehandler og familieplejekonsulent.
- En samtale med forældrene med deltagelse af sagsbehandler og familieplejekonsulent.
- En samtale med plejeforældrene med deltagelse af sagsbehandler og familieplejekonsulent.
- En samtale med forældre og plejeforældre med deltagelse af sagsbehandler og familieplejekonsulent.

Når barnet er flyttet i plejefamilie

- En opfølgende samtale med barnet med deltagelse af sagsbehandler og familieplejekonsulent.
- En opfølgende samtale med forældrene med deltagelse af sagsbehandler og familieplejekonsulent.
- En opfølgende samtale med plejeforældrene med deltagelse af sagsbehandler og familieplejekonsulent.

FORVENTNINGSAFSTEMNINGSSAMTALE MED BARNET

Sagsbehandler og familieplejekonsulent skal ved samtalen tale med barnet om, hvad der er hensigten med at anbringe barnet uden for hjemmet⁴. Det skal også undersøges, om barnet er motiveret for at bo i en plejefamilie, da motivationen er vigtig for et godt anbringelsesforløb. Såfremt barnet ikke er motiveret for at bo i en plejefamilie, skal der tales med barnet om årsagen hertil, og hvad barnet eventuelt hellere vil. Herudover skal der tales med barnet om, hvad det vil sige at bo i en plejefamilie⁵. Hvad barnet kan forvente sig, og hvad forventes der af barnet i forhold til at bo hos en anden familie.

Sagsbehandler og familieplejekonsulent skal endvidere undersøge, om barnet har konkrete ønsker/forventninger til en plejefamilie, herunder også barnets ønsker i forhold til plejefamiliens måder at drage omsorg på. Måske kan alle ønsker ikke opfyldes, men det er alligevel væsentligt at få barnet ønsker afdækket og efterfølgende være åben om, hvorfor eventuelle ønsker ikke kan imødekommes. Barnets særlige værdier, holdninger og interesser skal endvidere italesættes. Slutteligt skal sagsbehandler og familieplejekonsulent orientere om rollefordelingen dem imellem.

---

4 Her kan en anvendelig metode være "Ord og billeder" (se side 29).

5 Her kan en anvendelig metode være Barn til barn (se side 19) samt udlevering af og samtale ud fra materiale om at bo i familiepleje (se side 20).

Inspiration til spørgsmål, som kan stilles i dialogen med barnet:

Fortæl om dig selv

- Fortæl lidt om dig selv – alder, hvem består din familie af? (søskende, husdyr, skolegang)
- Fortæl lidt om dine venner
- Fortæl om dine fritidsinteresser og/eller hvad du synes, du er god til
- Fortæl hvad en god hverdag er for dig

Kun hvis anden etnicitet:

- *Hvilke lande kommer dine forældre oprindeligt fra?*
- *I hvilket land er du selv født? Hvor gammel var du, da du kom til DK?*
- *Hvilket sprog taler du med dine forældre?*

Forestillinger om at bo i plejefamilie

- Hvilke forestillinger har du om en plejefamilie?
- Hvilke bekymringer har du i forhold til at skulle flytte i plejefamilie?
- Hvor længe forestiller du dig, at du skal bo i plejefamilie?

Om plejefamilien

- Hvad er en god familie for dig?
- Hvilke interesser skal familien have?
- Skal der være andre børn i familien?
- Skal der være dyr?
- Hvor skal familien bo (i byen, på landet, tæt ved nuværende skole)?

Barnets egne reaktioner og emotionelle ønsker til en plejefamilie

- Hvordan reagerer du, når du er glad?
- Hvordan reagerer du, når du er ked af det, stresset eller bange?
- Hvordan foretrækker du, at plejefamilien støtter/hjælper dig, når du er ked af det eller har problemer?
- Hvad kan plejeforældrene gøre for dig, så du kommer til at trives i familien?

Særlige værdier og interesser

- Hvordan er dine kostvaner (vegetar el.)?
- Praktiserer du en religion? I så fald hvilken og hvordan?
- Hvilken betydning har religion i din hverdag?

Kontakt til netværket

- Er der nogen i din familie eller nærmeste omgangskreds, som har særlig betydning for dig?
- Hvad kan vi gøre for at tilgodese vigtige relationer?

FORVENTNINGSAFSTEMNINGSSAMTALE MED BARNETS FORÆLDRE

Sagsbehandler og familieplejekonsulent skal tale med forældrene om, hvad der er hensigten med at anbringe barnet uden for hjemmet, og hvad det vil sige at bo i en plejefamilie. Det skal også undersøges, om forældrene har konkrete ønsker/forventninger til en plejefamilie for deres barn. Måske kan ikke alle ønsker opfyldes, men det er alligevel væsentligt at få forældrenes ønsker afdækket og efterfølgende være åben om, hvorfor eventuelle ønsker ikke kan imødekommes.

Sagsbehandler og familieplejekonsulent skal afklare med forældrene, hvad de kan og ikke kan have indflydelse på, når deres barn bor i en plejefamilie – eks. kontakt og samvær med barnet, vigtigheden af at have et godt samarbejde med plejefamilien for barnets skyld mm. Rammer for anbringelsen aftales og bekræftes. Det skal endvidere aftales, hvilke ord de voksne omkring barnet skal bruge, når årsagen til anbringelsen skal forklares til barnet. Slutteligt skal sagsbehandler og familieplejekonsulent orientere om rollefordelingen dem imellem.

Inspiration til spørgsmål, som kan stilles i dialogen med forældrene:

Fortæl om barnet

- Fortæl lidt om barnet – alder, hvem består barnets familie af? (evt. også søskende, husdyr, skolegang)
- Fortæl om barnets venner
- Fortæl om barnets fritidsinteresser og/eller hvad du synes barnet er god til
- Fortæl hvad du tænker er en god hverdag for barnet

Kun hvis anden etnicitet:

- *Hvilke lande kommer du// oprindeligt fra?*
- *I hvilket land er du// selv født? Hvor gammel var du//, da du// kom til DK?*
- *Hvilket sprog taler du med dit barn?*

Forestillinger om en plejefamilie

- Hvilke forestillinger har I om en plejefamilie?
- Hvad tænker I om, at jeres barn skal flytte i plejefamilie?
- Hvilke bekymringer har I i forhold til, at jeres barn skal flytte i en plejefamilie?
- Hvor længe forestiller I jer, at barnet skal bo i en plejefamilie?

Om plejefamilien

- Hvad er en god familie for jer?
- Hvilke normer og værdier skal familien have?
- Hvilke interesser skal familien have?
- Skal der være andre børn i familien?
- Skal der være dyr?
- Hvor skal familien bo (i byen, på landet, tæt ved nuværende skole)?

Samarbejde med plejefamilien

- Hvordan er jeres holdning til at skulle samarbejde med en plejefamilie?
- Hvordan vil I håndtere eventuelle konflikter om barnet med plejefamilien?
- Hvordan vil I reagere, hvis jeres barn tager initiativ til at sige "mor" og "far" til plejeforældrene?

Særlige værdier og interesser

- Er der særlige ønsker i forhold til, hvad jeres barn skal bakkes op omkring?
- Praktiserer I som familie/barnet en religion? I så fald hvilken og hvordan?
- Hvordan er jeres/barnets kostvaner (vegetar el.)?
- Hvilken betydning har religion i jeres/barnets hverdag?

Kontakt til netværket

- Er der nogen i jeres familie eller nærmeste omgangskreds, som har særlig betydning for jer og/eller jeres barn?
- Hvad kan vi gøre for at tilgodese vigtige relationer?

FORVENTNINGSAFSTEMNINGSSAMTALE MED PLEJEFAMILIE

Sagsbehandler og familieplejekonsulent skal tale med plejeforældrene om, hvad der er hensigten med at anbringe barnet uden for hjemmet, og hvilke konkrete ønsker/forventninger både barn og forældre havde/har til en plejefamilie. Sagsbehandler og familieplejekonsulent skal tale med plejeforældrene om deres tanker omkring forældrenes kontakt og samvær med barnet, vigtigheden af at have et godt samarbejde med forældrene for barnets skyld, og hvilken andel de kan have i at dette lykkes. Rammer for anbringelsen, herunder forventet varighed, skal aftales og bekræftes. Det skal endvidere aftales, hvilke ord de voksne omkring barnet skal bruge, når årsagen til anbringelsen skal forklares til barnet. Slutteligt skal sagsbehandler og familieplejekonsulent orientere om rollefordelingen dem imellem.

FORVENTNINGSAFSTEMNINGSSAMTALE MED FORÆLDRE OG PLEJEFAMILIE

Med udgangspunkt i drøftelsen på et tidligere møde med forældre og plejeforældre om årsagen til, at barnet skal bo i plejefamilie, udarbejdes en kort, sandfærdig og faktuel forklaring tilpasset barnets alder og med ord, som begge parter kan leve med. Den skal sikre, at barnet får den samme forklaring begge steder. Det kan anbefales, at forklaringen skrives ned. Herudover skal der tales om, hvor længe barnet skal bo i plejefamilie, eller hvornår der næste gang skal tages stilling til den videre anbringelse. Plejefamiliens rolle skal endvidere gennemgås, og det skal præciseres, at plejefamilien er ansat. Det betyder blandt andet, at plejefamilien skal indberette forhold omkring barnet til forvaltningen. Ved denne samtale kan forældrene også fortælle om deres barn, hvad barnet kan lide og ikke lide, og særlige ønsker kan fremsættes og rammesættes.

NÅR DER ER FUNDET EN PLEJEFAMILIE

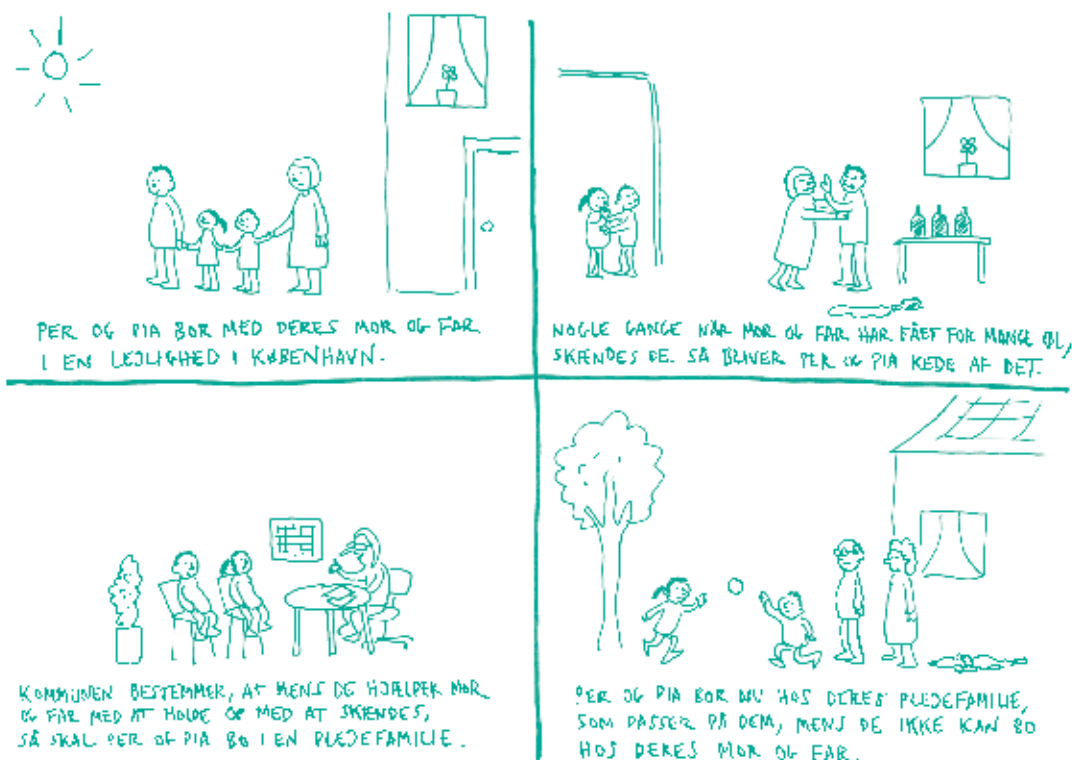

ORD OG BILLEDER

”Ord og billeder” er en metode, der har til formål at udarbejde en visuel historie til børnene, hvor man med ord og billeder, som i en tegneserie, giver barnet en aldersvarende og meningsfuld forklaring på, hvad der er sket, og hvad der fremadrettet skal ske i deres liv. Formuleret i et sprog, som er i øjenhøjde med børnene (Turnell og Essex 2006).

Metoden er særdeles anvendelig til at forklare barnet årsagen til, at det ikke kan bo hjemme hos dets forældre, og hvad der skal ske i den videre proces. Når det er vigtigt at støtte barnet i at skabe en meningsfuld fortælling om deres liv, hænger det sammen med, at barnet ellers let kan komme til at skabe sin egen fortælling, hvor det gør sig selv ansvarlig for, at det ikke længere kan bo hjemme. Dette ofte med en oplevelse af skyldfølelse til følge.

Metoden ”Ord og billeder ”er udviklet af de australske terapeuter Andrew Turnell og Sussie Essex, og tager afsæt i Signs of Safety metoden.

BARNETS EGEN BOG

For at hjælpe barnet til at skabe sammenhæng i dets livsverdener kan barnet udarbejde en "bog" med fortællinger/oplysninger fra livet inden anbringelsen – evt. med billeder af skole, klassekammerater, fritidsinteresser, gårdmiljø, kæledyr e.l., som kan medbringes, når barnet flytter ind i plejefamilien. "Bogen" kan bruges som udgangspunkt for en samtale med barnet om livet før anbringelsen, både de gode og mindre gode minder samt hvad barnet savner.

Ved behov kan barnet evt. få hjælp til at udarbejde bogen af forældre, sagsbehandler, kontaktperson, plejeforældre (hvis barnet udarbejder bogen efter at være flyttet ind hos plejefamilien) e.l.

BARNETS EGEN INTERVIEWGUIDE

Barnet kan inden en anbringelse opfordres til at udarbejde egne spørgsmål til plejeforældrene, som kan stilles, når barnet og plejeforældrene mødes første gang. Barnets spørgsmål kan medvirke til at kvalificere barnets beslutning om, hvorvidt netop denne plejefamilie vil være et godt match for barnet.

Barnet kan evt. få hjælp til at forberede spørgsmål til plejeforældrene af en voksen, som barnet føler sig tryk ved, dette kan være barnets forældre, sagsbehandler, en støtteperson, en lærer, pædagog el.

Nedenfor er eksempler på spørgsmål, som børnene har spurgt om i projektperioden. Spørgsmålene er tænkt som inspiration til temaer og spørgsmål, som andre børn kan stille deres potentielle plejeforældre. Ikke alle spørgsmålene er lige relevante for alle børn, hvorfor det er vigtigt, at barnet får mulighed for at forberede egne spørgsmål, som de ønsker svar på. Nedenstående er tænkt som inspiration i de tilfælde, hvor barnet har svært ved at finde på spørgsmål, eller som supplement til de spørgsmål barnet har udarbejdet. Særligt vigtige er spørgsmålene omkring de mere emotionelle emner, som barnet ofte kan have vanskeligt ved at sætte ord på og/eller overveje at skulle spørge om.

Om plejefamilien

- Fortæl mig lidt om jeres familie.
- Hvad er I for en slags familie?
- Fortæl om jeres børn.
- Har I dyr?
- Hvad er jeres interesser?

Hverdagen i plejefamilien

- Hvordan ser en almindelig dag ud hos jer?
- Hvad laver I typisk i weekenden?

- Hvilken slags mad spiser I?
- Må jeg være med til at bestemme, hvad vi skal have at spise?
- Hvordan ser det værelse ud, som jeg skal have hos jer, hvis jeg flytter ind?
- Hvilke fritidsaktiviteter kan man gå til i nærheden af jer?
- Hvordan plejer I at holde ferie?
- Hvordan fejrer I højtider, mærkedage, fødselsdage m.m.?

Regler i plejefamilien

- Hvilke særlige regler har I?
- Hvor tit må jeg få venner/veninder på besøg?
- Har I regler for, hvor meget jeg må spille på computer?
- Hvornår skal jeg i seng om aftenen – i hverdagene/i weekenden?
- Hvad mener I om rygning og alkohol?
- Hvis jeg har en kæreste, må han/hun så komme på besøg? Må han/hun overnatte her?

Skolen

- Hvis jeg har brug for hjælp til lektier, hvem i familien kan hjælpe mig?

Konflikthåndtering

- Hvordan håndterer I konflikter? Taler I sammen? Går I væk fra hinanden, råber og skriger I?
- Hvordan reagerer I, når I er ked af det?

Vores liv sammen

- Hvordan vil I sørge for, at jeg kan få det godt her hos jer?
- Hvis jeg nu bliver ked af det, hvordan vil I så reagere?
- Hvordan kan I hjælpe mig, hvis jeg savner mine forældre?
- Er jeg et "plejebarn" hos jer eller en del af familien? Vil I gøre forskel på egne børn og mig?

Jeg havde skrevet en masse spørgsmål ned, som jeg har undret mig over. Og så sad vi og snakkede. Og på den måde fik jeg noget af vide om dem. Det var meget godt i forhold til, hvis jeg bare var kommet og havde spurgt om et eller andet" (pige 11 år).

BARNET UDARBEJDER EN PROFIL AF SIG SELV

Det er helt centralt at være åben over for barnet og så vidt muligt understøtte de positive kvalifikationer, som barnet tilskriver sig selv. Det kan derfor være yderst givende at lade barnet udarbejde en profil af sig selv, hvor de selv sætter ord på, hvem de er, hvad de interesserer sig for, og hvad der har betydning for dem. På denne måde tilbydes de muligheden for at præsentere sig i mødet med plejefamilien ud fra eget perspektiv om, hvem de er. Erfaringen er, at barnets egen beskrivelse af sig selv ofte er formuleret i et mere optimistisk lys med et mere positivt perspektiv for fremtiden, end de professionelle beskrivelser er. Barnets egen fremstilling af sig selv kan på denne måde være med til at balancere informationen om barnet. Profilen kan være i form af en mundtlig præsentation, skriftlig, videopræsentation enten præsenteret af barnet selv, eller en voksen, som barnet har indgået aftale om, præsenterer barnets profil for dem. Barnet kan evt. få hjælp til at udarbejde personprofilen af en voksen, som barnet føler sig tryk ved, dette kan være barnets forældre, sagsbehandler, en støtteperson, en lærer, pædagog el.

I det nedenstående er der inspiration til, hvilke emner en profil kan indeholde, eller hvilke emner som barnet med fordel kan have overvejet/tænkt over inden det første møde med plejefamilien.

- Fortæl gerne lidt om dig selv og din egen familie – herunder alder, søskende, husdyr, skolegang
- Fortæl om dine venner
- Fortæl om dine fritidsinteresser og/eller hvad du synes, du er god til
- Fortæl hvad en god hverdag er for dig
- Fortæl hvordan du bedst kan hjælpes til at have det godt, og hvad du har brug for, hvis du er vred/ked af det.

BARNETS FØRSTE MØDE MED PLEJEFAMILIEN

Børn, som står over for en anbringelse i familiepleje, er alle spændte og nogle er meget nervøse. For at hjælpe barnet til at være så trygt som muligt, kan barnet være med til at planlægge den første kontakt til plejeforældrene. Barnet kan også inddrages i planlægningen af det første møde med plejefamilien. Hvem skal deltage, og hvordan skal det foregå, eks. hvor skal mødet foregå, hvad skal dagsorden være, samt hvem skal deltage? Nogle børn vil foretrække, at den første kontakt foregår i deres vante omgivelser, det være sig hjemme hos sig selv, i børnehaven, skolen, hos bedsteforældre, institutionen el. Andre børn vil gerne se plejeforældrenes hjem, og atter andre foretrækker, at den første kontakt foregår på neutral grund. Nogle børn vil gerne have, at særlige personer deltager ved mødet, eller at mødet foregår som en tur i skoven. Det vigtige er at få spurgt ind til barnets ønsker, og at medarbejderne støtter op om barnets forslag.

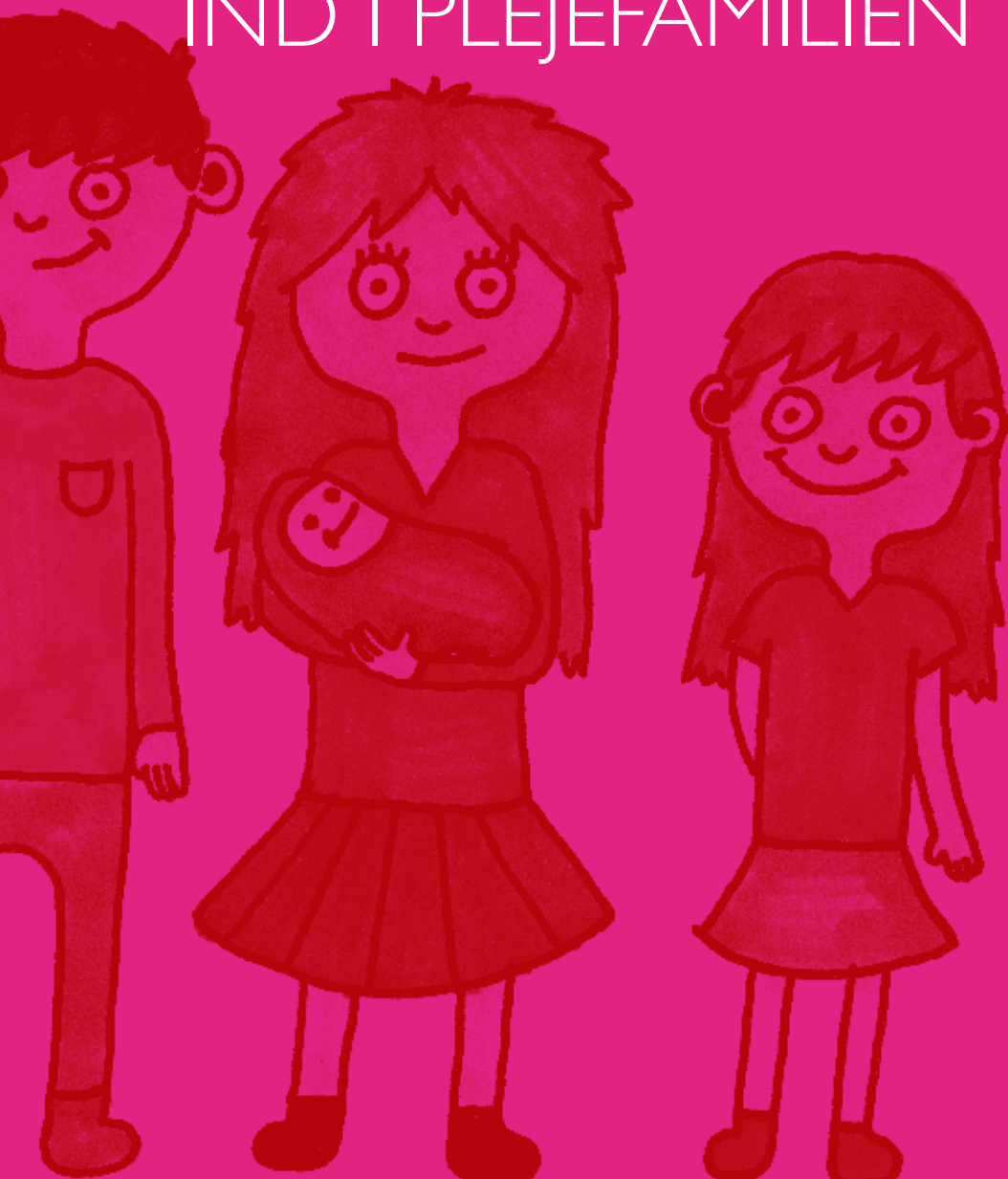

Jeg sagde, at jeg gerne ville spise hos dem første gang, for at se, hvordan de var” (Pige 8 år).

”Jeg var der en dag et par timer, og så var jeg der dagen efter og overnattede der, og så skulle jeg flytte ind [...] Det var mig, der gerne ville prøve at sove hos dem, inden jeg flyttede ind” (dreng 9 år).

”Jeg kom hjem fra weekend, da jeg var oppe på rideskolen, så tog jeg bare hjem til dem, for det var lidt kortere. Og så synes jeg, at det var sgu’ meget fint at være der [...] Jeg blev der hele weekenden” (pige 16 år).

NÅR BARNET ER FLYTTET IND I PLEJEFAMILIEN

HYPPIG OPFØLGNING DET FØRSTE ÅR AF ANBRINGELSEN

Sideløbende med en struktureret brug af de forskellige metoder og metodiske tiltag i nærværende materiale er en hyppig opfølgning i det første år af anbringelsen anbefalelsesværdig. Forskning på området viser, at sammenbrud oftest finder sted kort tid efter, at anbringelsen er etableret; Egelund et al. (2010) peger i deres undersøgelse på, at to tredjedele af de sammenbrud, der finder sted, sker inden for det første år efter anbringelsens etablering.

OPFØLGENDE FORVENTNINGSAFSTEMNINGSSAMTALER

Tre måneder efter anbringelsens påbegyndelse, skal der afholdes opfølgende forventningsafstemningssamtaler med deltagelse af sagsbehandler og familieplejekonsulent samt hhv. barnet, forældre og plejeforældre:

- En opfølgende samtale med barnet med deltagelse af sagsbehandler og familieplejekonsulent.
- En opfølgende samtale med forældrene med deltagelse af sagsbehandler og familieplejekonsulent.
- En opfølgende samtale med plejeforældrene med deltagelse af sagsbehandler og familieplejekonsulent.

Formålet med de opfølgende forventningsafstemningssamtaler er at evaluere og justere på møderne, som blev afholdt inden anbringelsens påbegyndelse. Tag udgangspunkt i referatet fra forventningsafstemningssamtalerne, der blev afholdt inden anbringelsens påbegyndelse (se side 22).

For at forebygge eller afspænde konflikter på et tidligt stadium skal sagsbehandler og familieplejekonsulent ved de opfølgende samtaler med hhv. forældre og plejeforældre altid spørge ind til deres indbyrdes samarbejde. Såfremt det viser sig, at der er en konflikt, eller en begyndende konflikt, er det meget vigtigt, at sagsbehandler og familieplejekonsulent handler på denne viden – evt. ved at indkalde til et samarbejds møde mellem de involverede parter.

På de følgende sider er der inspiration til emner og spørgsmål, som kan stilles ved de opfølgende samtaler med hhv. barnet, forældrene og plejeforældrene. Det er dog vigtigt at pointere, at samtalerne primært skal tage udgangspunkt i de emner, der blev bragt op på forventningsafstemningssamtalerne, som blev afholdt inden anbringelsens påbegyndelse.

OPFØLGENDE FORVENTNINGSADFÆSTNINGSSAMTALE MED BARNET

At bo i plejefamilie

- Er der noget ved plejefamilien, som har overrasket dig, efter du er flyttet ind? (Positivt/negativt)
- Oplever du, at der er blevet lyttet til, hvad du oplevede som vigtigt i forhold til en plejefamilie?

Trivsel i plejefamilien

- Hvad kan du godt lide/ikke lide ved at bo i plejefamilie?
- Hvad kan du bekymre dig om, efter du er flyttet i plejefamilie?
- Beskriv hvad du oplever, plejefamilien gør, for at du kan trives i familien
- På hvilken måde hjælper plejeforældrene dig, når du er stresset og ked af det? (Beskriv gerne)

Særlige værdier og interesser

- På hvilken måde tager plejeforældrene hensyn til dine kostvaner?
- På hvilken måde tager plejeforældrene hensyn til din religion?

Kontakt til netværk

- Har du kontakt til de personer, som har særlig betydning for dig? (Hvis ikke, beskriv årsagen til dette)
- Har du forslag til, hvad der kan gøres, så du kan bevare kontakten med de personer, som er vigtige for dig?
- Hvad kan vi/plejeforældrene kan gøre?
- Beskriv kontakten/relationen til dine forældre, efter du er flyttet i plejefamilie. Er det blevet lettere/sværere?

OPFØLGENDE FORVENTNINGSADFÆSTNINGSSAMTALE MED BARNETS FORÆLDRE

Om plejefamilien

- Er plejefamilien lige som du/I havde forestillet/ønsket dig/jer? (Beskriv gerne hvorfor/hvorfor ikke)
- Oplever du/I, at der er blevet lyttet til dine/jeres ønsker?

Barnets trivsel i plejefamilien

- Hvilke bekymringer har du/I, efter jeres barn er flyttet i plejefamilie?
- På hvilken måde oplever du/I, at plejeforældrene bakker op omkring dit/jeres barn?

Samarbejde med plejefamilien

- Hvordan oplever du/I samarbejdet med forældre/plejeforældre? (Beskriv gerne)
- Hvad fungerer godt/mindre godt? (Beskriv gerne)

Særlige værdier og interesser

- På hvilken måde tager plejeforældrene hensyn til kostvaner?
- På hvilken måde tager plejeforældrene hensyn til dit/jeres barns religion?

Kontakt til netværk

- Har dit/jeres barn kontakt til de personer, som du/I oplever som særligt betydningsfulde for jeres barn? (Hvis ikke, beskriv årsagen til dette)
- Har du/I forslag til, hvordan disse vigtige relationer kan tilgodeses?

OPFØLGENDE FORVENTNINGSADFØRINGS-SAMTALE MED PLEJEFORÆLDRENE

Indflytningen

- Beskriv barnets første tid hos dig/jer

Barnets trivsel

- Hvad kan bekymre dig/jer, efter barnet er flyttet ind hos dig/jer?
- Beskriv hvad du/I gør, for at barnet kan trives i familien
- På hvilken måde hjælper du/I barnet, når det er stresset og ked af det? (Beskriv gerne)

Særlige værdier og interesser

- På hvilken måde tager du/I hensyn til barnets kostvaner?
- På hvilken måde tager du/I hensyn til barnets religion?

Barnets kontakt til netværk

- Oplever du/I, at barnet har kontakt til de personer, som har særlig betydning for barnet? (Hvis ikke, beskriv årsagen til dette)
- Har du/I forslag til, hvordan disse vigtige relationer kan tilgodeses?
- Hvad kan du/I gøre?
- Beskriv barnets kontakt til sine forældre efter indflytningen

Samarbejde med forældrene

- Hvordan oplever du/I samarbejdet med forældrene? (Beskriv gerne)
- Hvad fungerer godt/mindre godt? (Beskriv gerne)

SAMARBEJDSAFTALE MELLEM BARN OG PLEJEFORÆLDRE

Når der er fundet en plejefamilie, kan der i samarbejde med sagsbehandler eller familieplejekonsulent etableres gensidige skriftlige aftaler mellem barnet og plejefamilien om, hvad parterne hver især forpligter sig til at gøre, for at anbringelsen kan lykkes.

Aftalerne kan bruges som udgangspunkt for samtalen med barnet om trivslen i plejefamilien. Såfremt aftalerne ikke holdes, er det væsentligt at tale med barnet og plejeforældrene om årsagerne til dette. Det kan være, at der er behov for, at aftalerne justeres og tilpasses, så de er mere realistiske at gennemføre.

Eksempel på en samarbejdsaftale

Lina på 9 år skal anbringes i familiepleje. Hun har ikke været i skole i de sidste otte måneder. Hun har brugt tiden hjemme foran sin computer og har levet af fastfood, hvorfor hun har taget 7 kilo på. Lina har vendt op og ned på sin døgnrytme. Hun spiller primært på sin computer om natten og sover om dagen. Hun bryder sig ikke om at gå i bad og vaske hår.

Ved forventningsafstemningssamtalerne har Lina ytret ønske om, at hun gerne vil starte i skole og forbedre sine skolepræstationer. Hun vil også gerne tabe sig. Lina vil også gerne lave aktiviteter med plejeforældrene.

Lina indgår en aftale med plejeforældrene om, at hun:

- Møder i skole hver dag og laver sine lektier.
- Spiller på computer en time om dagen.
- Tager bad om aftenen inden sengetid.
- Aftaler om sengetider overholdes.

Plejeforældrene indgår en aftale med Lina om, at de:

- Hjælper Lina med lektielæsningen.
- Læser historie for Lina inden sengetid.
- Laver sund mad til hverdag. Lørdag aften kan der serveres slik, chips og sodavand. Lina deltager så vidt muligt i madlavningen.
- Undersøger mulighederne for sportslige fritidsaktiviteter i deres nærområde, som de drøfter med Lina.
- Laver aktiviteter med Lina i weekenden såsom tur i skoven, legeplads, svømmehal, biograf.

Referencer

Du kan hente yderligere inspiration og uddybning af de beskrevne metoder i følgende materialer:

Alstrup, C. og Loua, I.

2013: *"Når man bor i en anden familie – tanker og gode råd fra unge, der selv har været i pleje"*.

København: Københavns Kommune, Socialforvaltningen, Center for Familiepleje/Videnscenter for Familiepleje. Center for Familiepleje.

Bargmann, S. og Jensby, L.

2012: *Evidens under lup: Hvordan kan vi dokumentere, at det vi laver virker?* Systemisk Forum, nr. 4, 2012.

Bo, K-A., Guldager, J. og Zeeberg, B. (red.).

2008: *Udsatte børn – et helhedsperspektiv*. Akademisk Forlag, 1. udgave, 2. oplag 2009.

Bressendorff, S. & Madsen, G.Ø.

2011: *Vejledning i: det personrettede tilsyn med familieplejeanbragte børn og unge samt råd og vejledning til plejefamilier*. København: Københavns Kommune, Socialforvaltningen, Center for Familiepleje/Videnscenter for Familiepleje. Center for Familiepleje.

Børnerådet

2013: *Når du ikke kan bo derhjemme. Om at være anbragt. 8-11 år.*

2013: *Når du ikke kan bo derhjemme. Om at være anbragt. 12-17 år.*

2014: *De skal være forberedt på, at deres liv bliver anderledes. Børn og unges erfaringer med at være anbragt i plejefamilie.*

Egelund et al.

2010: *Sammenbrud i anbringelser af unge. Erfaringer, forklaringer og årsagerne bag*. København: Socialforskningsinstituttet.

Government of Western Australia, Department for Child Protection

2011: *The Signs of Safety Child Protection Practice Framework*. September 2011, 2. edition.

Hafstad, R. og Øvreeide, H.

2004: *Forældrefokuseret arbejde med børn*. Systime Academic.

Højlund, P. og Juul, S.

2005: *Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde*. Hans Reitzels Forlag.

Nygaard, B.

2013: *Nadia og Magnus flytter hjemmefra*. Børnerådet.

Socialstyrelsen

2012: *Håndbog om forældresamarbejde. Forældresamarbejde- og støtte ved anbringelser af børn og unge*.

2014: *Det har du ret til – til forældre, hvis barn skal anbringes eller er anbragt*.

Turnell, A.

2009: *Signs of Safety – approach to child protection case work*. www.signsofsafety.net

Turnell, A. og Essex, S.

2006: *Working with 'denied' child abuse – the resolutions approach*. Open University Press. New York, NY 10121-2289, USA. 3. Oplag, 2010.

Warming, H.

2011: *Børneperspektiver. Børn som ligeværdige medspillere i socialt og pædagogisk arbejde*. København. Akademisk Forlag.

Warming, H.

2011: *Det er lidt svært – men jeg må jo sige min mening*. København. Frydenlund Academic.

Wegler, B., Warming, H., Elgaard, R. og Storm, M.

2007: *Konfliktmægling og Samarbejdssamtaler i anbringelsessager*. København. Bogforlaget Frydenlund A/S.

Willig, R. (red.)

2003: Axel Honneth. *Behovet for anerkendelse*. Hans Reitzels Forlag.

KØBENHAVNS KOMMUNE

Socialforvaltningen

2017